

Ίστορικά - Έθνικά

■ 118 χρόνια από την φονική ενέδρα στην Στάτιστα

Όταν οί άστοί ύπερασπίζοντο τήν πατρίδα*

Έπέτειος τοϋ θανάτου τοϋ Παύλου Μελά
καί τί δέν πρέπει νά ξεχνάμε

*«Ώλετο μέν μοι νόστος,
άτάρ κλέος άφθιτον έσται»***

(Όμηρος, Ίλιάς, Ραγωδία Ι)

Ήταν σάν χθές 13η Όκτωβρίου 1904...

Ή στην Στάτιστα τής Μακεδονίας. Ό Παϋλος Μελάς έπεφτε κτυπημένος από τις σφαίρες τών έχθρών. Ό άνθρωπος έξέπενεε. Όχι όμως και οί ιδέες. Όχι οί έθνικοί στόχοι. Τò αντίθετο. Τα έθνικά ιδανικά γιγαντώνονται, όταν ποτίζονται με αίμα. Με αίμα Ήρώων. Αυτό έγινε στην Μακεδονία.

Έν ζωή ό Παϋλος Μελάς ύπήρξε ήγέτης. Άνοιξε τόν δρόμο, οδηγώντας την άνταρτική ομάδα του άπέναντι στους Τούρκους και άπέναντι στους κομιτατζήδες, θέτοντας φραγμό στην τρομοκρατία που άσκοϋσαν στα έλληνικά χωριά. Με τόν θάνατό του έγινε Σύμβολο. Ένέπνευσε γενιές Άξιωματικών και Όπλαρχηγών που κράτησαν άσβεστη την φλόγα μέχρι τò 1912, τότε που ό Έλληνικός Στρατός μπήκε θριαμβευτής και έθεσε τέλος στην κατάκτηση, διώχνοντας όριστικά τούς βαρβάρους.

Άξίζει την ήμερα αυτή νά στρέψουμε τò βλέμμα μας προς την ιστορία και νά αναμνησοϋμε την έποχή που οί Έλληνες πολεμοϋσαν. Που οί Έλληνες διεκδικοϋσαν. Που οί Έλληνες έγραφαν τις σελίδες τής έλευθερίας με τò αίμα τών Ήρώων και με γράμματα χρυσά.

Άς ανατρέξουμε στις σελίδες εκείνες, μέσα από την ζωή τοϋ Άξιωματικοϋ που

άνηχθη σὲ πρωτεργάτη καὶ σύμβολο τοῦ Μακεδονικοῦ Ἄγῶνος.

* * *

...Αὐγούστος τοῦ 1886. Ὁ δεκαεξάχρο-
νος ὑποψήφιος Εὐελπὶς γράφει στὸ ἡμερο-
λόγιό του:

«(...) Δὲν ὑπήκουσα παρὰ εἰς μίαν
Ἰδέαν. **Ν**ὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὸν
πλησίον καὶ εἰς τὸν τόπον μου. **Α**ὕτη
εἶναι ὅλη μου ἡ φιλοδοξία».

Ὁ Παῦλος Μελάς γεννήθηκε στὴν Μασ-
σαλία στὶς 29 Μαρτίου τοῦ 1870. Ὁι γο-
νεῖς του ζοῦσαν στὴν Γαλλία. Ὁ πατέρας του, Μιχαὴλ Γεωργίου
Μελάς, Ἡπειρώτης μὲ καταγωγή ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη,
ἐμπορευόταν στὴν Μασσαλία. Ἡ μητέρα του, Ἑλένη, ἦταν θυγα-
τέρα τοῦ Βουτσινᾶ, τοῦ γνωστοῦ Κεφαλονίτη μεγαλεμπόρου ἀπὸ
τὴν Ὁδησό. Στὴν Μασσαλία γεννήθηκαν σχεδὸν ὅλα τους τὰ
παιδιά. Τὸ 1874 ἀποφασίζουν νὰ τὰ μεγαλώσουν στὴν Ἑλλάδα
καί, γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἐγκαθίστανται στὴν Ἀθήνα.

Στὸ σπίτι τ' ἀδελφιά του ὀνομάζουν τὸν Παῦλο «ὁ κύριος Μὴν
Ἐνοχλεῖσθε». Εἶναι πάντα πρόθυμος νὰ παραχωρήσει τὴν θέση
του, τὸ καλύτερο μερίδιο τοῦ φαγητοῦ. Δίνει ὅ,τι ἔχει καὶ παίρνει
ἐπάνω του τὶς μικροαγγαρεῖες καὶ τὰ βαρετὰ καθήκοντα. Τὸν στε-
νοχωρεῖ πὸ τὸν πειράζουν γι' αὐτὸ τ' ἄλλα παιδιά. Μὰ δὲν μπορεῖ
νὰ κάμει διαφορετικά. Ἔτσι τοῦ ἔρχεται. Αὐτὸ δὲν τὸν ἐμποδίζει
νὰ εἶναι στὸ σχολεῖο μὲ τ' ἀδελφιά του σωστὸ πειραχτήρι. Ἐχει
ὅμως ἄπειρη καλωσύνη πρὸς τὰ μικρὰ παιδιά, πρὸς κάθε ἀδύνατο
πλάσμα, πρὸς τὰ ζῶα.

Στὸ σχολεῖο γίνεται θηρίο, ὅταν τυχαίνει νὰ τυραννεῖ ἢ νὰ
κτυπᾷ κανένας μεγάλος μαθητὴς ἕναν μικρότερο ἢ ἀδύνατο. Ὁρμᾶ
καὶ τὰ βάζει μαζί του, δίχως νὰ λογαριάσει τίποτε. Μετὰ ἀπὸ χρό-
νια, παλληκάρι ψηλό, σχεδὸν ἄνδρας, μεσημέρι-βράδυ, μόνος του
θὰ πηγαίνει μαγειρεμένο σπιτικὸ φαγητὸ στὴν ἄρρωστη, πτωχὴ
καὶ δυστυχησμένη δασκάλα του. Καὶ θὰ περιμένει ὑπομονετικά νὰ
πάρει πίσω τὰ πιάτα, χωρὶς νὰ θελήσει ποτὲ ν' ἀφήσει σὲ κανέναν
μισθωτὸ τὴν λεπτὴ αὐτὴ φροντίδα.

* * *

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1886, τρεῖς ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὶς ἐξετάσεις

για την Σχολή Ευελπίδων, ό Παῦλος γράφει:

«(...) **Ό**πως κάθε καλός στρατιώτης, θέλω νά υπηρετήσω τήν Πατρίδα μου καί δι' αὐτήν νά ἀποθάνω. **Κ**αμία δυσκολία δέν θά με σταματήσει. **Δ**έν θά ὑποχωρήσω ποτέ πρὸ τῶν ἐμποδίων».

Καί ὑπηρετήσε τὸ *πεπρωμένο* του.

Φθινόπωρο τοῦ 1904. **Σ**τάτιστα Μακεδονίας. **Τ**ὴν νύχτα τῆς 13ης Ὀκτωβρίου, ό Παῦλος Μελάς δολοφονεῖται. **Μ**ὲ τὸ φωτοστέφανο τῆς θυσίας καί τὸν ἐπίζηλο τίτλο τοῦ Μακεδονομάχου, ἀνήλθε στὰ Ἡλύσια τῆς Ἀθασασίας.

Ἔγινε ό Ἐθνικός Ἡρωας, ἐκεῖνος ποὺ ἐπισκοπεῖ καί ἀοράτως κατευθύνει τὸν ἀτελευτότο Ἀγῶνα.

Ό θάνατος τοῦ Παύλου Μελά δέν μπορεῖ νά λησμονηθεῖ. **Δ**έν μπορεῖ νά λησμονηθεῖ ἡ Ζωή, ἡ Δύναμη, ἡ Τόλμη τοῦ Παλληκαριοῦ. **Κ**υρίως ὁμως, ἡ Ἰδέα γιὰ τὴν ὁποία ἐργάσθηκε καί θυσιάσθηκε.

Ἡ Εὐγένεια τοῦ Ἐθνους πηγάζει ἀπὸ τρεῖς λέξεις. **Ἄ**νθρωπος. **Ἐ**λευθερία. **Π**ατρίδα.

Τί Νόημα ἔχει ἡ Ζωή δίχως Ἐλευθερία;

Τί Νόημα ἔχει ἡ Ἐλευθερία δίχως Πατρίδα;

Τί Νόημα ἔχει ἡ Πατρίδα δίχως τὸν Ἄνθρωπο;

Ἐὰν κάποιοι ἄθλιοι, σκεπτόμενοι τὸν ἑαυτό τους καί τὸ παρόν, ἐκχωροῦν τὰ πάντα, καταδυναστεύοντας τὴν φτωχὴ καί περιφρονημένη Ἀρετή, αὐτὸ δέν σημαίνει ὅτι μποροῦν νά σβήσουν τὴν Σπίθα τοῦ ἐλληνικοῦ πατριωτισμοῦ. **Κ**αταδέχονται νά σὲ πλησιάσουν μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους. **Δ**έν ὑπάρχει τέχνασμα ποὺ νά μὴ μεταχειρίζονται γιὰ νά σὲ κάνουν ν' ἀπαρνηθεῖς τ' Ὀνομά σου, τὴν Γῆ ποὺ γεννήθηκες, τὴν Πατρίδα. **Ἀ**πὸ αἰῶνες ἡ δόλια αὐτὴ ἐπιχείρηση δέν πέτυχε. **Κ**αί δέν θά πετύχει ποτέ, ἔὰν διατηρήσουμε μὲ ἐπιμέλεια τὰ **Ἡ**θη μας, τὴν **Θ**ρησκεία μας, τὴν **Γ**λῶσσα μας. **Τ**ὰ **Ό**πλα μας.

Όι Ἕλληνες ἔχουμε δυνάμεις ἀμέτρητες στὴν Οἰκουμένη. **Ἐ**ὰν κάποιοι τὶς ἀφήνουν σκοπίμως σκόρπιες ἢ κρυμμένες, ἐπειδὴ ἀποστρέφονται τὴν Ἐνωσι τῶν Ἑλλήνων, αὐτὸ δέν σημαίνει ὅτι δέν θά συμβεῖ.

Κέρδος γιὰ τὸν Ἑλληνισμό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει δίχως θυσίες.

Τὸ δικαίωμα ποὺ μᾶς ἔδωσαν οἱ ἼΗρωες καὶ Μάρτυρες τοῦ ἸΕθνους νὰ εἶμαστε σήμερα παρόντες στὴν Ἰστορία, δὲν εἶναι χάρισμα.

Εἶναι Χρέος καὶ Ἀγρύπνια.

(*) ἸΕφημ. «ἸΕστία», 14.10.2022, σελ. 1, 3. Τῆς Ἰωάννας Γ. Καραγκιούλογλου, Νομικοῦ καὶ ἸΕπιστήμονος Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Διοικήσεως. • ἸΕπιμέλ. ἡμετ.

(**) «Δὲν ὑπάρχει γιὰ μένα ἐπιστροφή, μὰ αἰώνια θὰ εἶναι ἡ δόξα» (νεοελ. ἀπόδ.).